

WesselinkVanZijst
strategisch omgevingsmanagement

Bouwen aan de gegunde toekomst voor Geothermie

Wijs omgaan met weerstand!

Experts in Mutual Gains

Thijs Kraassenberg

24 juni 2025

© WesselinkVanZijst

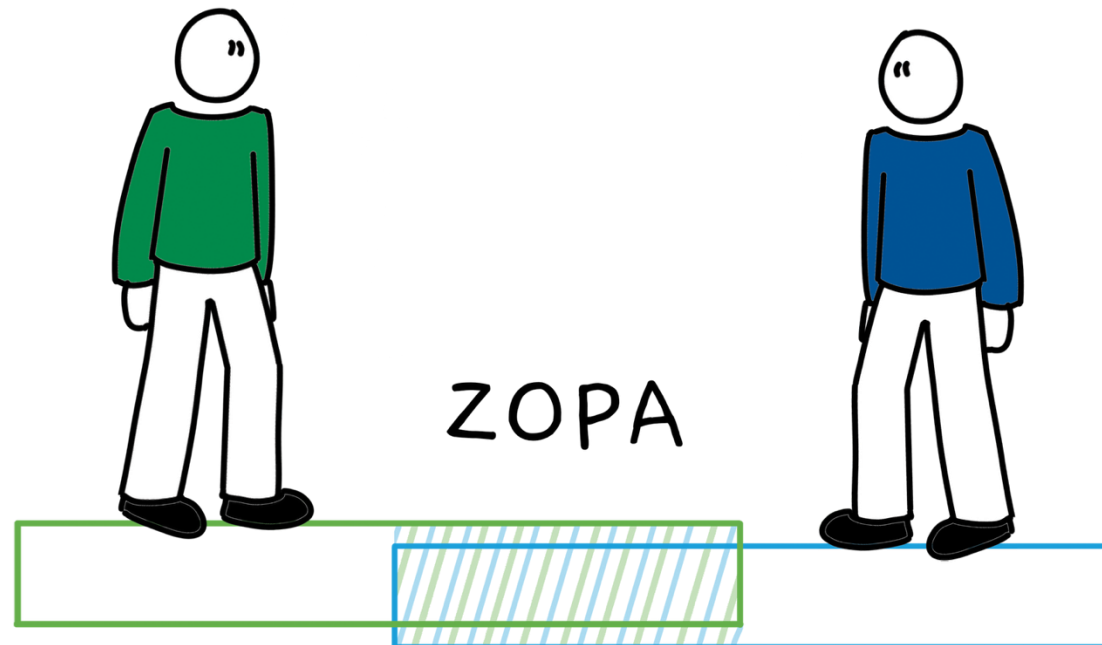
Vooraf

- Deze hand-out maakt onderdeel uit van een training of workshop.
- De uitleg bij de gepresenteerde sheets maakt integraal onderdeel uit van de leerstof. De sheets zijn niet bedoeld om zonder deze toelichting te worden verspreid.
- Op de inhoud en de visuals van deze hand-out is het auteursrecht van toepassing.
- Het gepresenteerde gedachtegoed is grotendeels ontwikkeld in onze 25-jarige samenwerking met het Consensus Building Institute (www.cbi.org) van Prof. Lawrence Susskind (MIT, Boston)
- De missie van WesselinkVanZijst is het professionaliseren van consensusgericht belangenmanagement, met 'mutual gains' als uitgangspunt. Wij richten ons daarbij primair op maatschappelijke opgaven.
- Zie de voorwaarden voor het gebruik van modellen en materialen achterin de presentatie.

GeoSynergia casus: negatieve ZOPA

- ZOPA = Zone of Possible Agreement (*landingszone*)
- ZOPA op uren is **negatief**: -10 uur

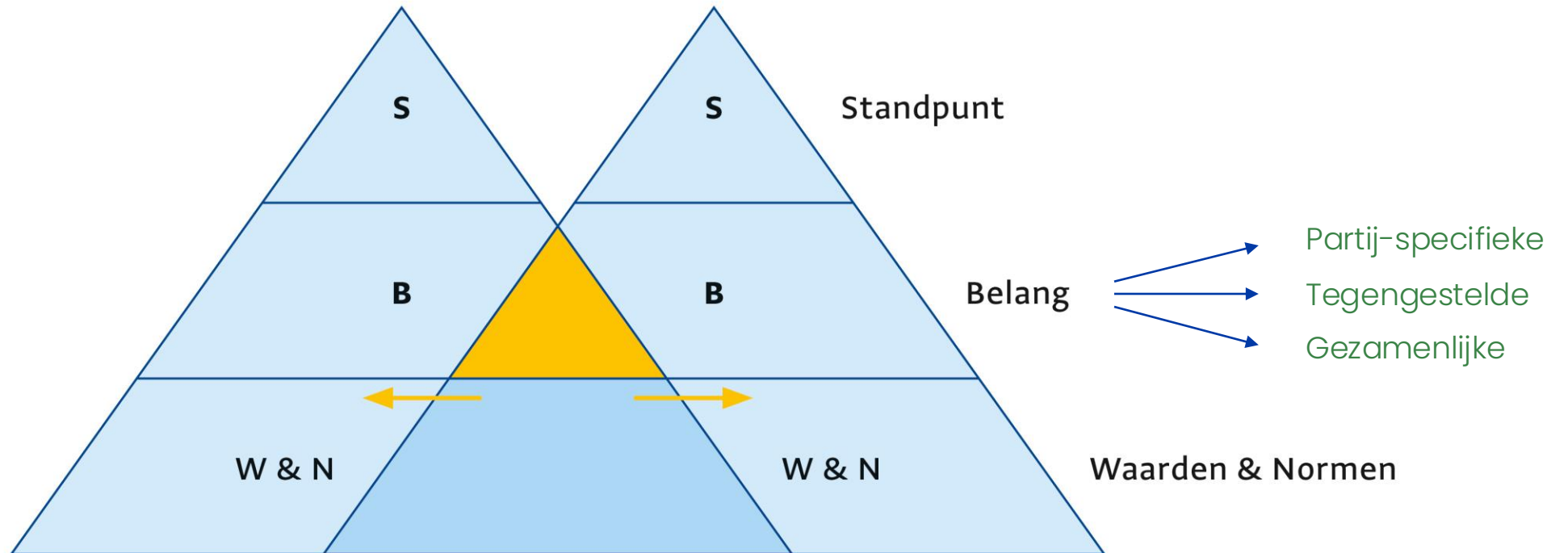
Lessen GeoSynergia

- Je kunt blijven steken in posities als je belangen niet concreet maakt
- (Door)vragen brengt je verder
- Het helpt enorm om je eigen belang goed te kennen en te kunnen delen
- Wet van wederkerigheid: als jij niet deelt/vraagt, zal de ander dat ook minder snel doen
- Elkaar vooraf al als concurrent zien (aanname!) leidt snel tot waardeverlies
- Je hebt elkaar nodig om tot rijkere oplossingen te komen

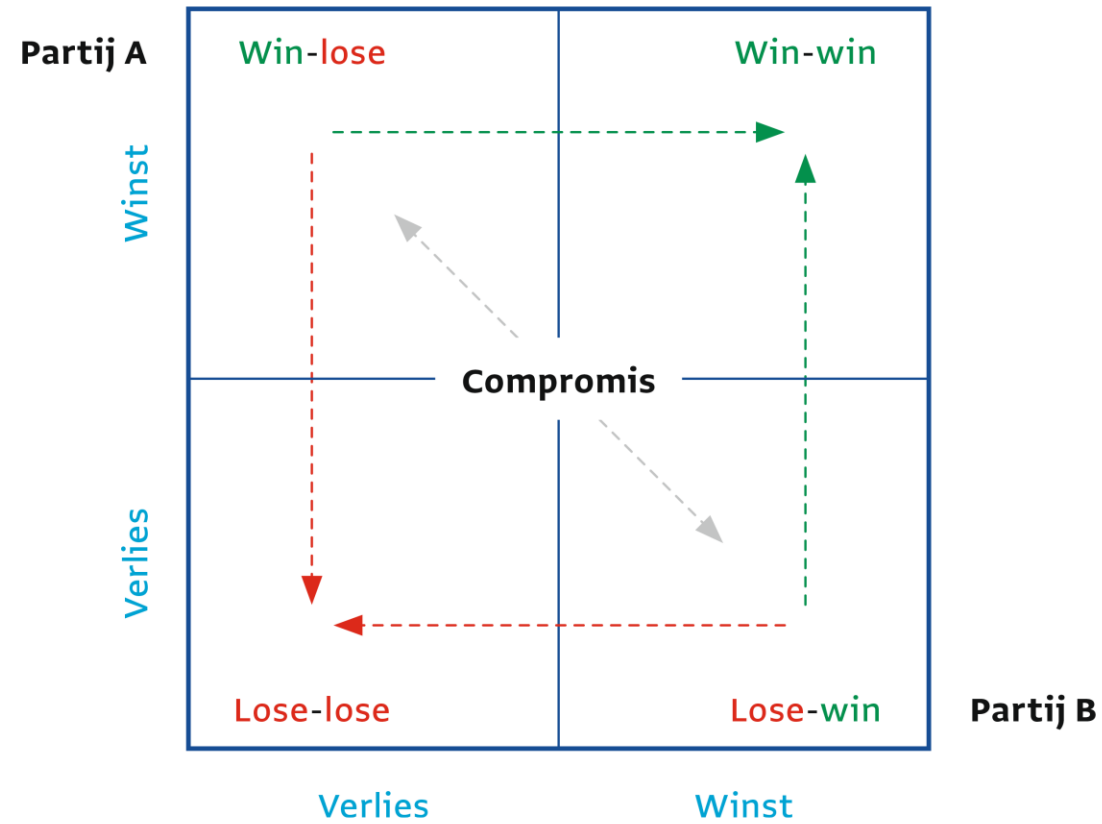

Op zoek naar waarde (ZOPA)

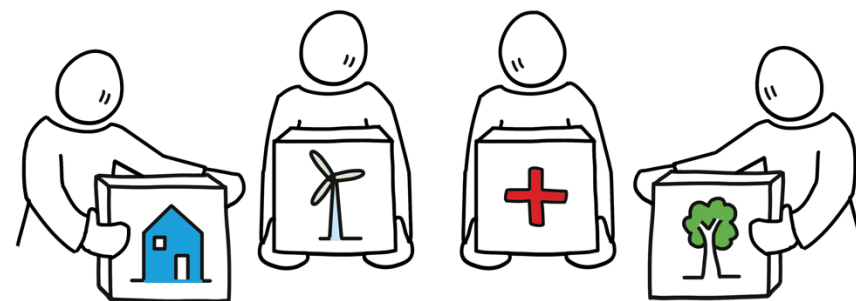
Allerlei uitkomsten mogelijk...

Belangen staan voor waarde: onze schatkist

- Standpunten veranderen snel, belangen zijn stabiel
- Ze worden zichtbaar bij dreiging (mogelijke pijn) of als er winst te behalen is (er gloort iets)
- Belangen staan voor iets dat van waarde is
- Een prioritair belang is vaak een drijfveer (beweging!)
- Soms liggen ze op tafel, soms verscholen en soms in ruste ...
- Hoe meer je er van weet, hoe beter je gedrag kan voorspellen

Wijs omgaan met weerstand

- (B)urenruzie bij Synergia
- De toekomst moet je verdienen
- Weerstand en de gevolgen er van
- Conditie om gezamenlijk te werken aan perspectief

1. De toekomst moet je verdienen!

Werken aan een gegunde toekomst

Lichte groei in productie aardwarmte, maar enorme inhaalslag is nodig

Zwolle graaft voorlopig niet naar alternatief voor gas: geothermie voor 8000 huizen op lange baan

Streep door aardwarmtewinning op 25 locaties in tuinbouwgebied Erica

aardwarmteproject failliet

Aardwarmtesector zoekt weg uit impasse

In Twentse bodem zit goud, maar niemand wil het eruit halen

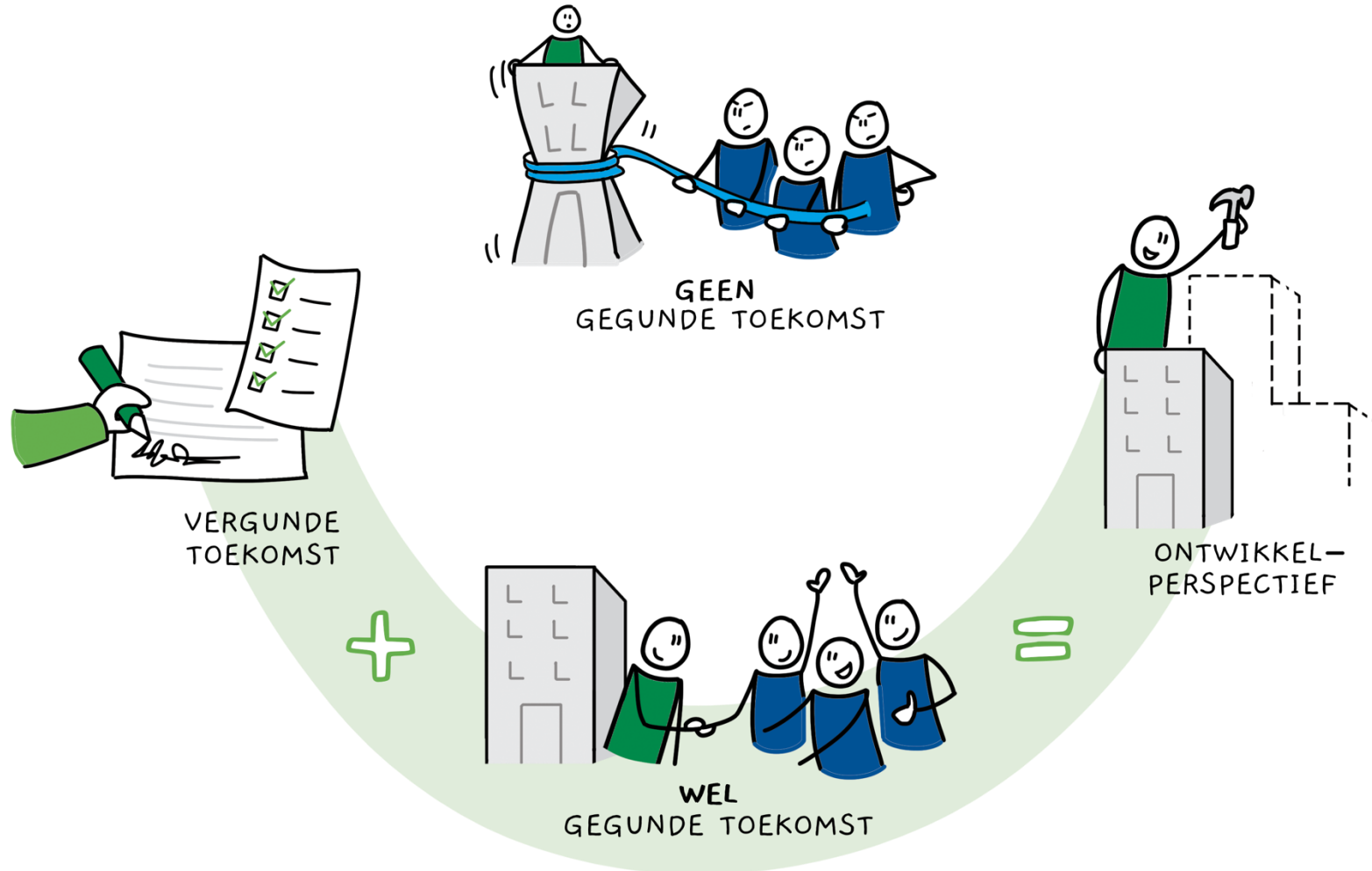

Wat jullie zelf aangeven...

- 95% van de respondenten heeft te maken (gehad) met zorgen of weerstand en verwacht in de toekomst te maken te krijgen met zorgen of weerstand
- Weerstand komt volgens jullie voort uit oa:
 - onzekerheid over veiligheid/seismiciteit
 - Onbekendheid met materie
 - Onjuiste info in media
 - Onvoldoende betrokkenheid bewoners
- Wat werkt volgens jullie:
 - Eerlijkheid
 - Vroeg betrekken
 - Totale transparantie
 - Goed Luisteren
 - (...)

Bewust zijn van noodzaak 'gegunde toekomst'

2. Weerstand en de gevolgen er van

Hoe merk je weerstand?

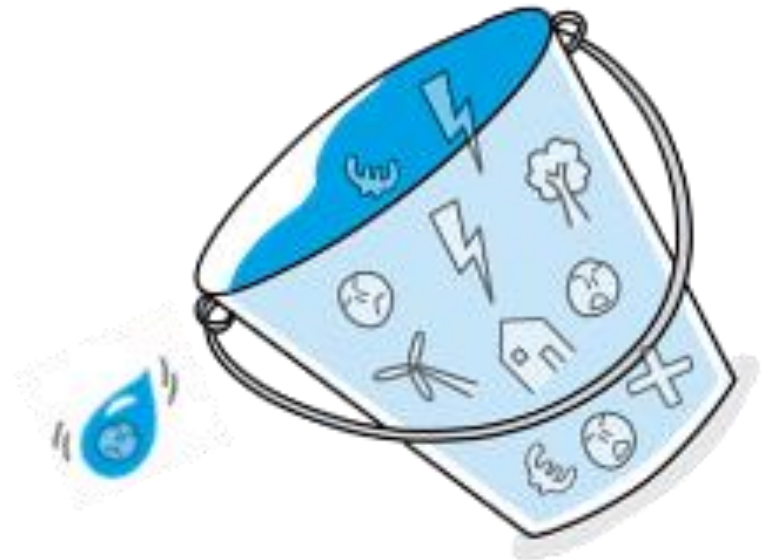

Bucket full of misery

De emmer vol ellende

- Er is al van alles aan de hand in een gebied
- Dat komt of moet er nog iets bij
- Omdat de aanpak voor de druppel al ingewikkeld genoeg is....
- komen we met de aanpak voor die druppel
- Terwijl de volle emmer het probleem is
- En de oplossing in de complexiteit, in de emmer schuilt

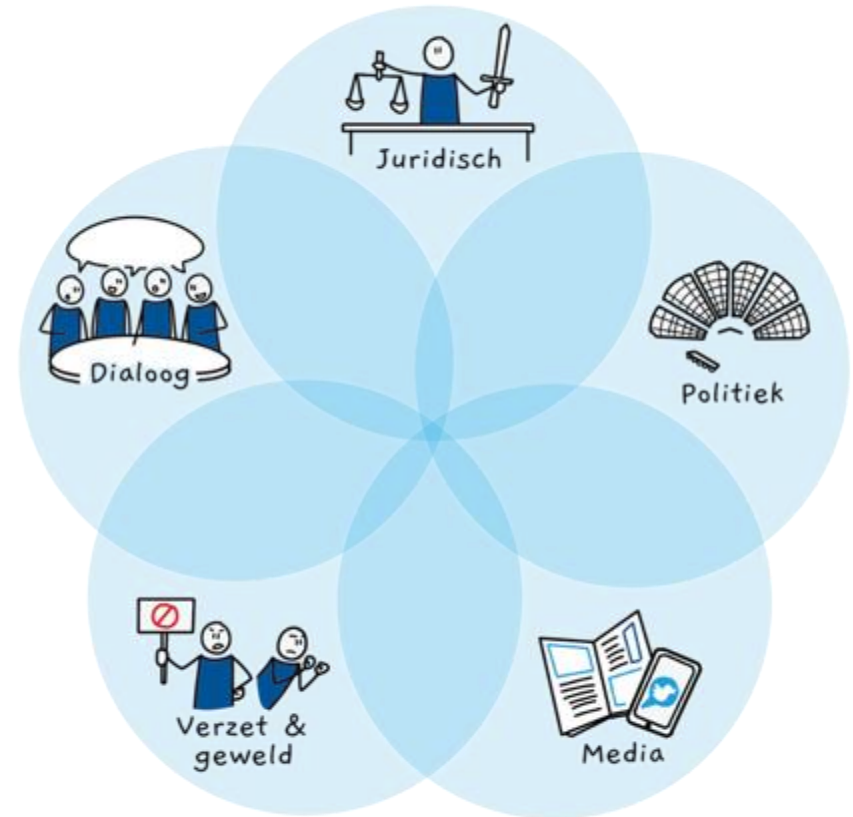

EMMER VOL ELLENDE

De arena's waarin spanning tot uiting komt

- Het start als het goed is met **dialogoog**
- Als partijen zich niet gehoord voelen volgt de weg naar de **media**
- De opportunistische **politiek** pakt het dan op en wordt ook benaderd
- Als dat niet helpt volgt er een **juridisch** gevecht met aangiftes en rechtszaken
- Rest alleen nog **geweld**, als partijen zich nog steeds niet gehoord voelen en de belangen zwaarwegend zijn

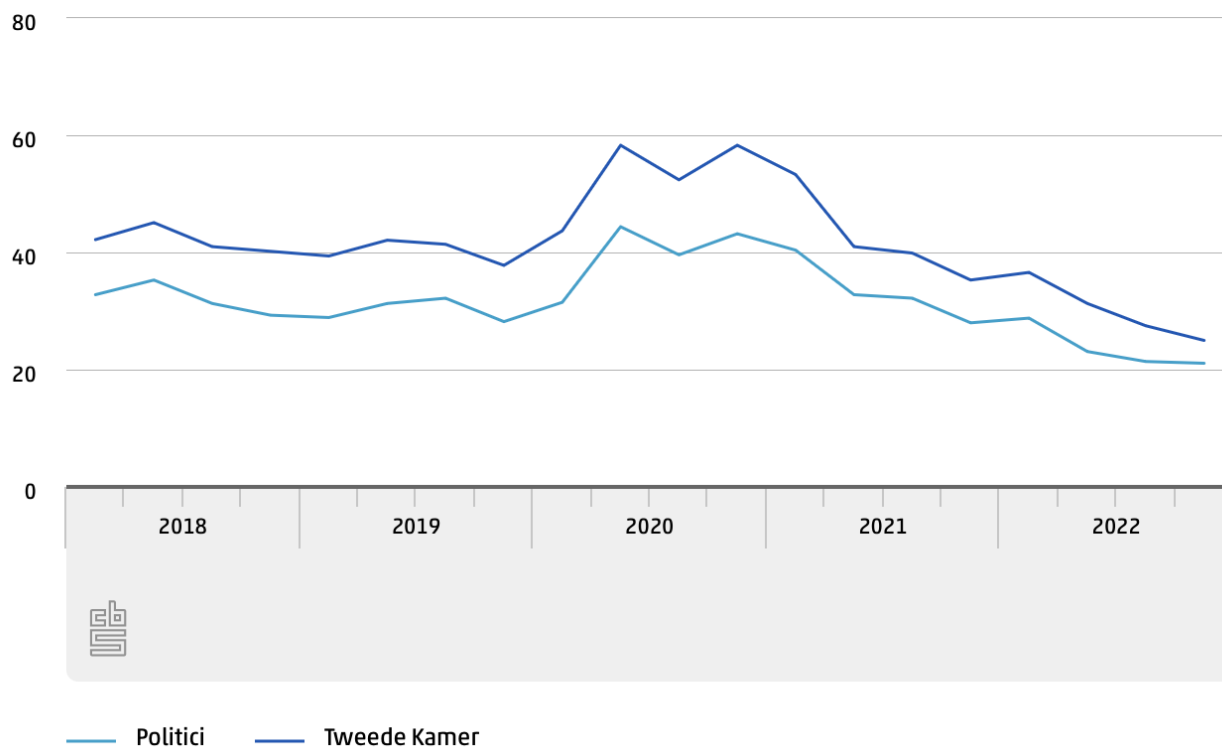
CONFLICTARENA'S

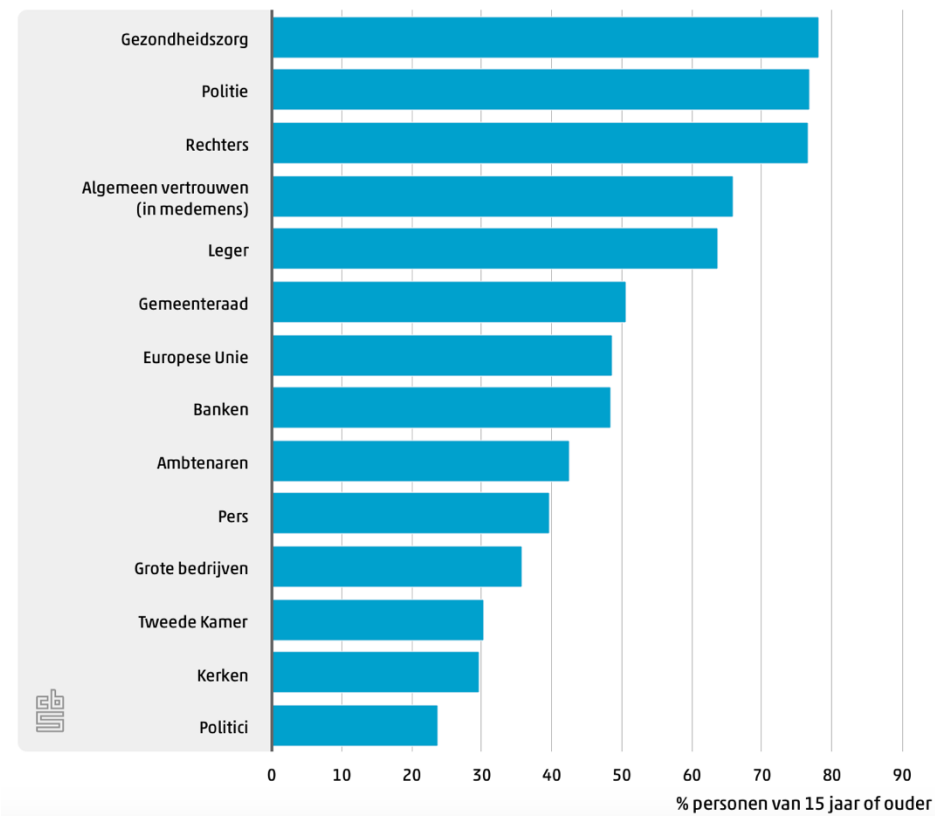
Vertrouwen in politiek, bedrijven en overheid is laag

Vertrouwen in politiek

% personen van 15 jaar of ouder

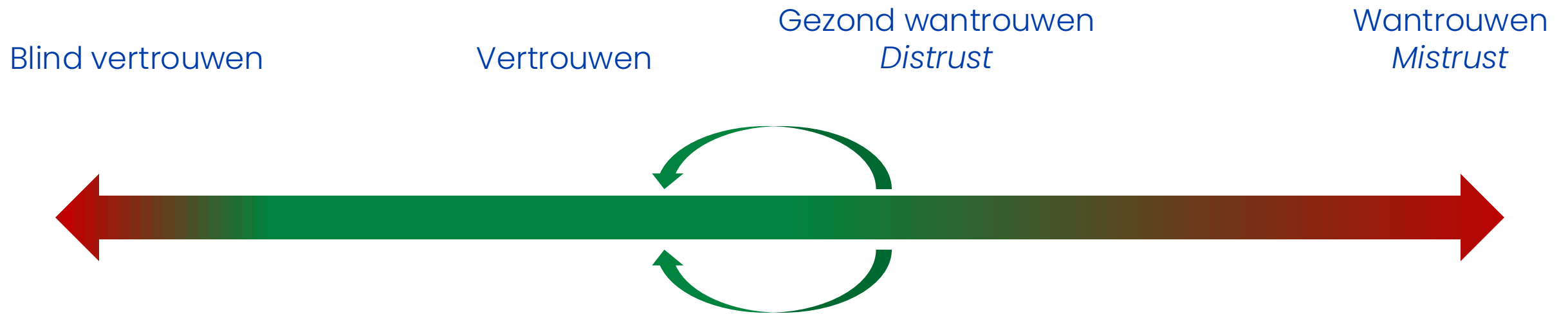

Vertrouwen,

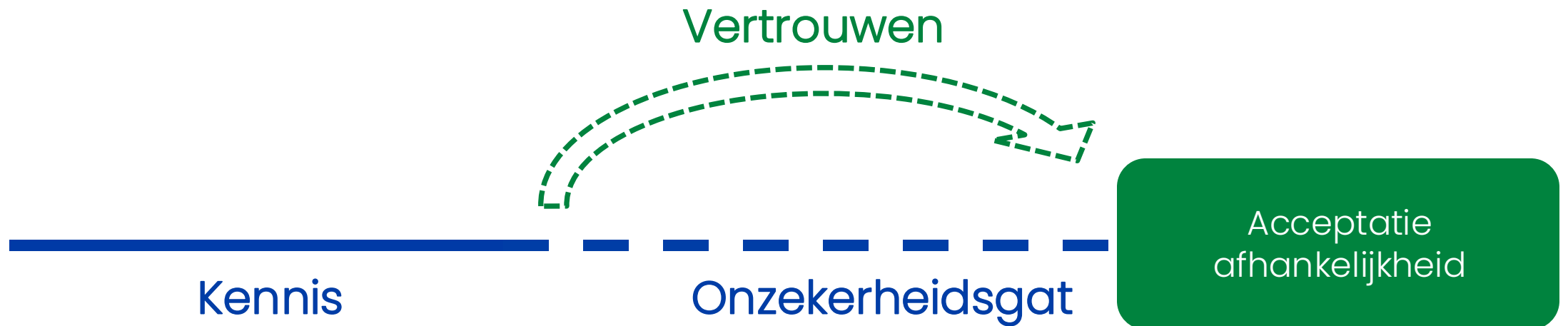

Vertrouwen en wantrouwen

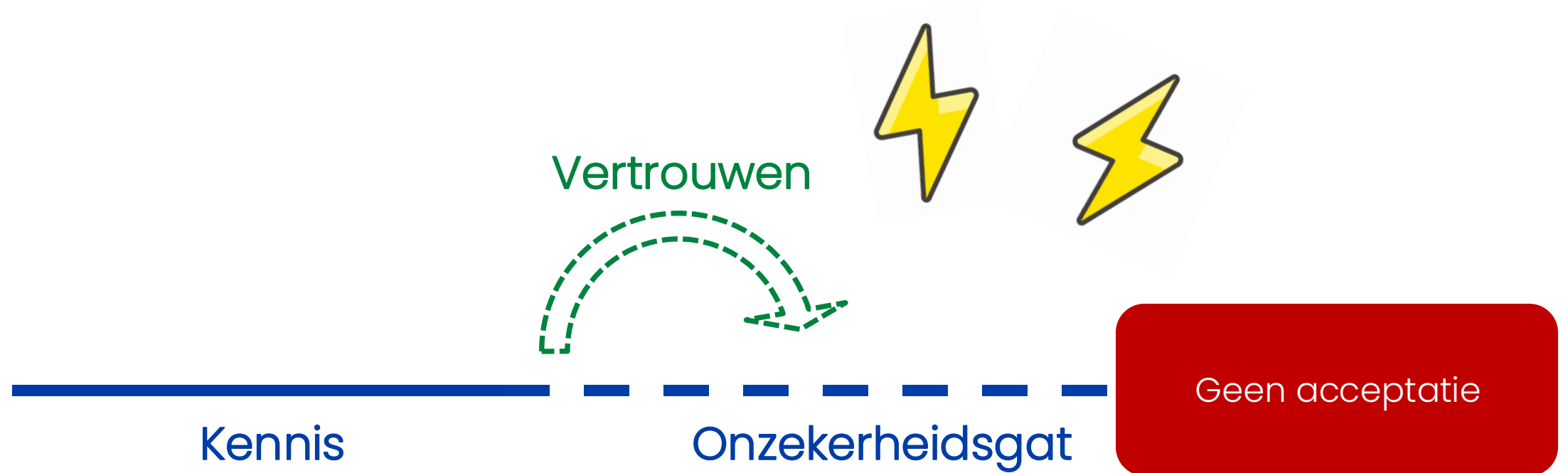
De werking van vertrouwen

* Noyon, 2021

Onzekerheidsgat kan te groot zijn...

Gevolgen van (veel) spanning

- Spanning leidt tot wantrouwen
- Spanning vernauwt de blik
- Spanning vermindert creativiteit
- Spanning stimuleert korte termijn denken en beschermen wat er nu is

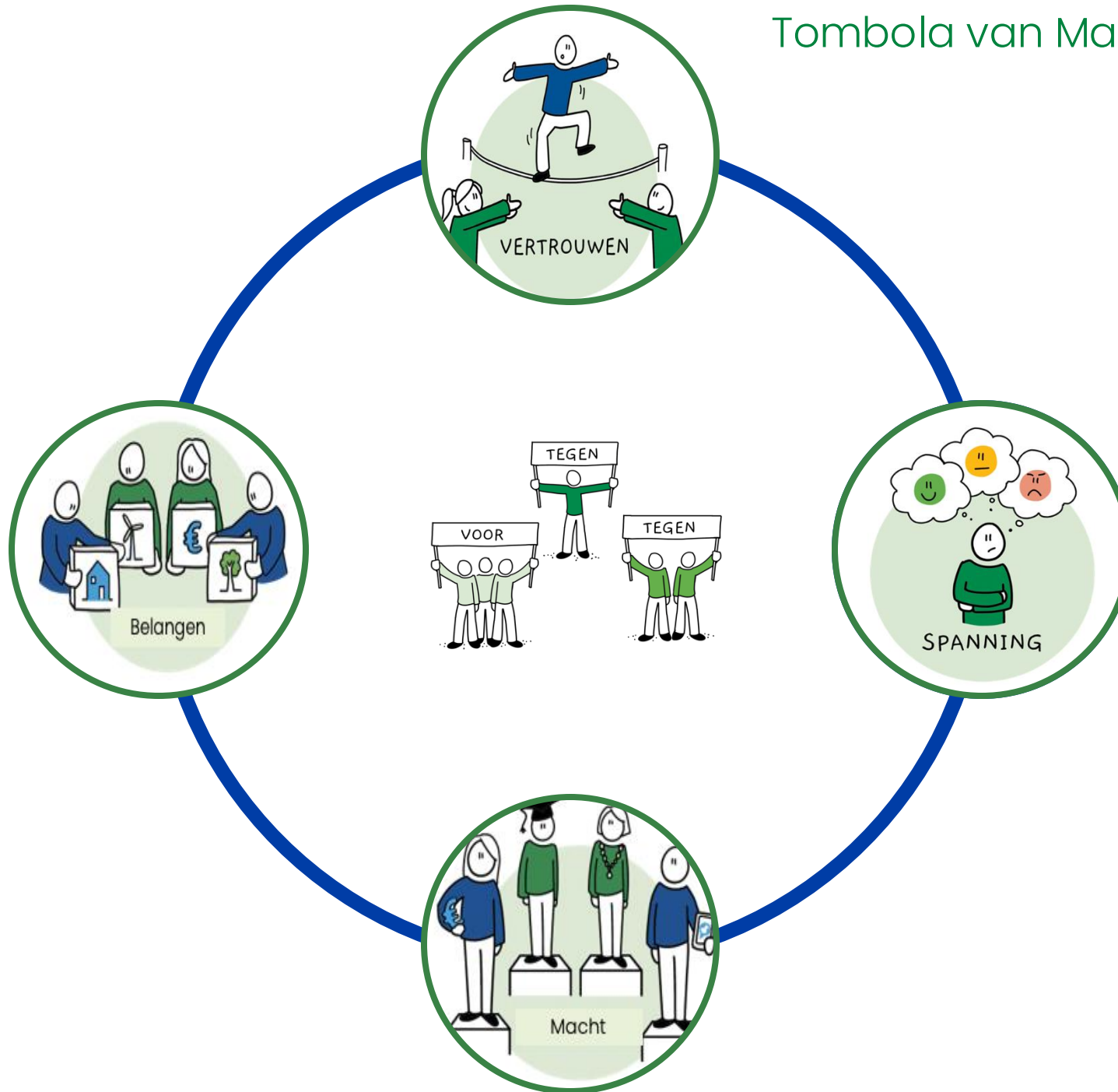

3. Condities om gezamenlijk te werken aan perspectief

*Als het echt spannend wordt,
kiest iedereen voor zichzelf*

*Het is de kunst om stakeholders uit eigen belang
voor geothermie te laten kiezen*

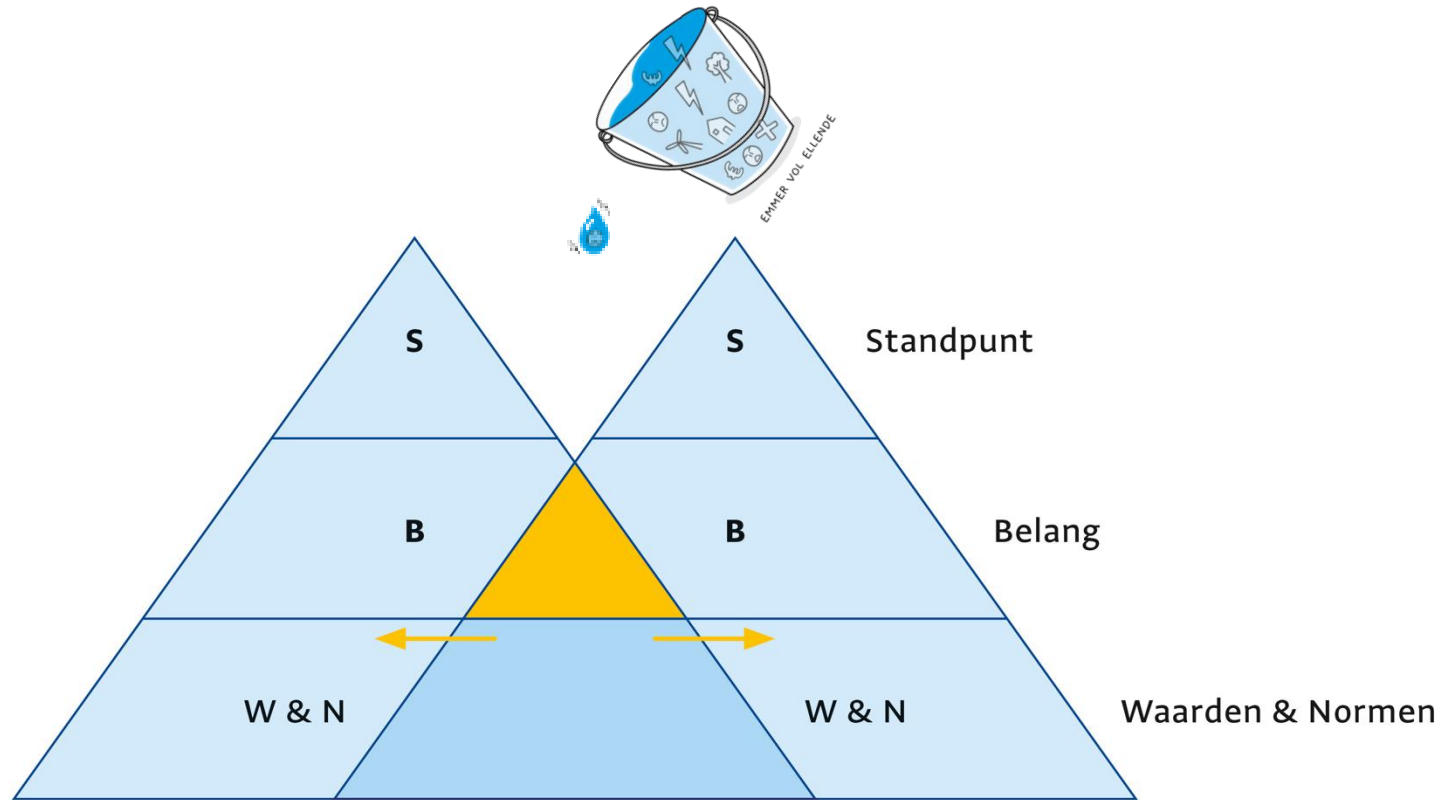
A photograph of two men standing against a light grey background. The man on the left is wearing a light blue suit, a dark shirt, and a red tie with a small graphic. The man on the right is wearing a black leather jacket over a red shirt and has his arm around the shoulder of the man in the suit. Both men have mustaches and are looking towards the camera.

Samen voor ons eigen

Jacobse en Van Es
© Van Kooten en De Bie

Vanuit belangen waarde toevoegen

*In de complexiteit schuilt de oplossing van de
opgave en de kans om weerstand waardevol te
maken*

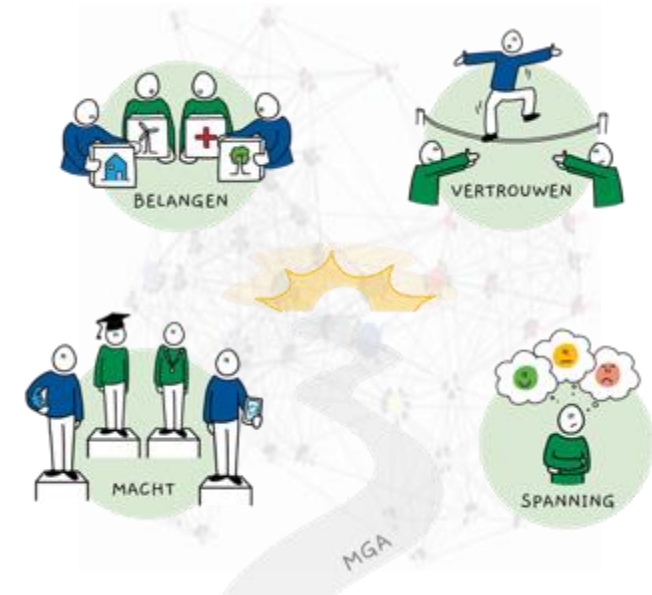
Durf de complexiteit te omarmen

Houd het simpel

- Het is al ingewikkeld genoeg
- Risico's beheersbaar houden
- Hang naar maakbaarheid
- Resultaten op korte termijn

VS

Omarm de complexiteit

- Belangen het werk laten doen (óók de emmer van ellende meenemen)
- Investeren in het begin levert winst in termen van tijd, geld en draagvlak
- Aandacht voor samenhang

*Werk aan voorwaarden om in verbinding te
komen*

'Vier Voorwaarden Voor Verbinding'

1

Erkenning en herkenning van mijn belangen: ik merk dat jij mijn belang kent, doorleeft en er wat mee wil doen (gebaseerd op het verleden)

2

Heb ik een volwaardige plek aan tafel: Heb ik de positie, toegang tot kennis en middelen om mee te kunnen doen? (nu en in de toekomst)

3

Is er aan tafel sprake van wederkerigheid: Krijg ik wat terug als ik iets geef of loslaat (nu en in de toekomst)

4

Is er duidelijkheid over het verloop van het proces: Hoe ziet het vervolg eruit? Wat kan ik verwachten? (toekomst)

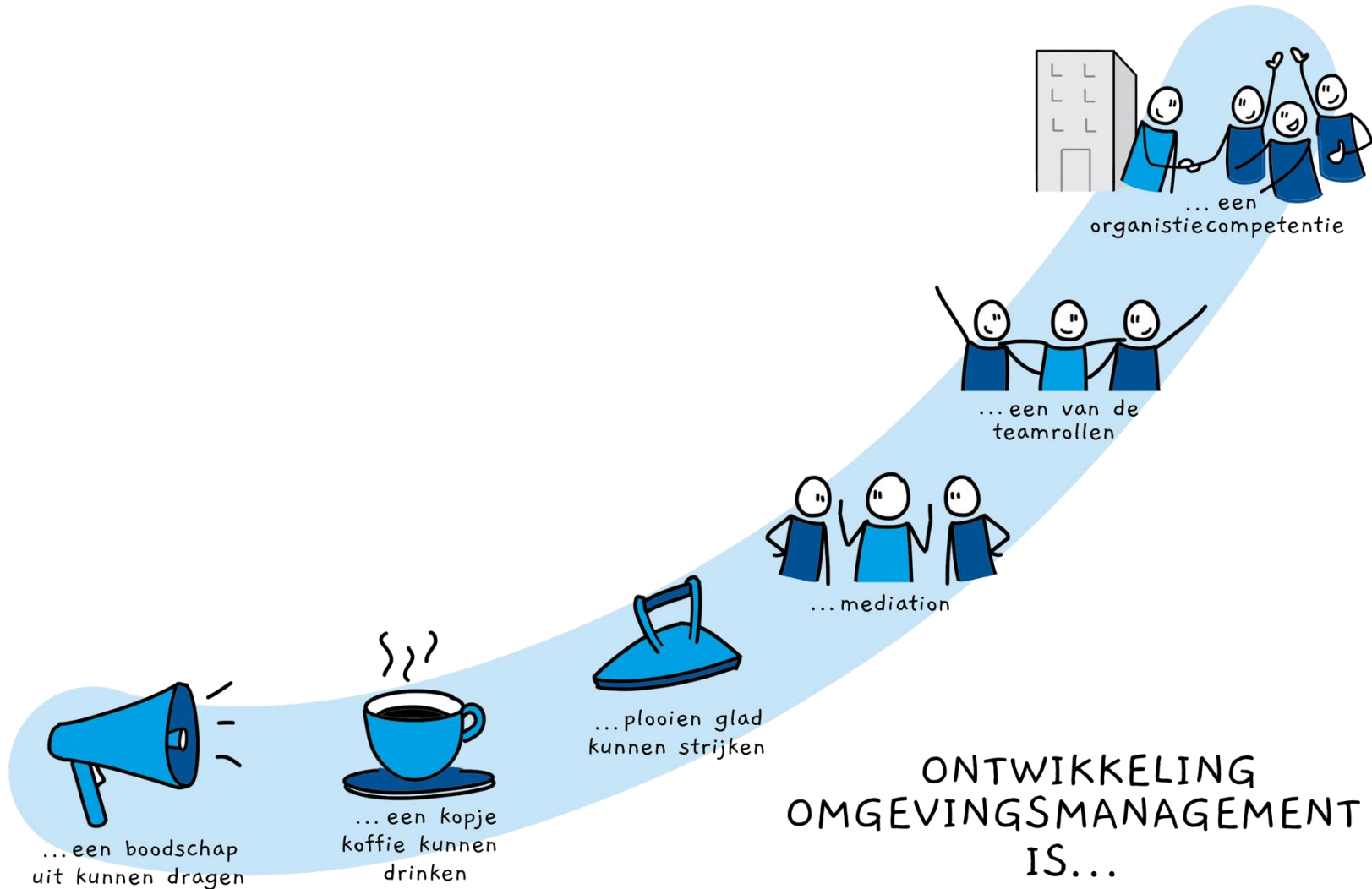
tijd

*Omgevingsgericht werken doe je samen, het is
een organisatiecompetentie*

Omgevingsmanagement als organisatiecompetentie

4. Samengevat

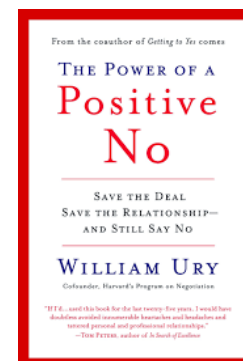
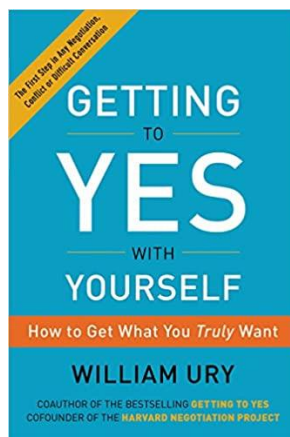
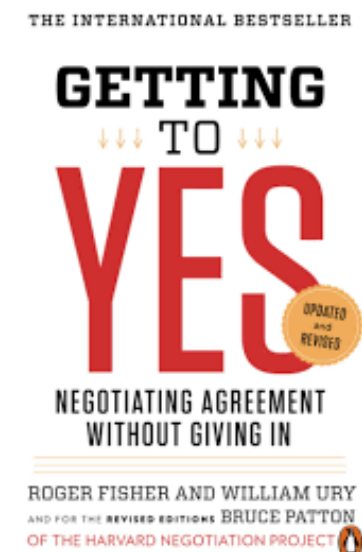
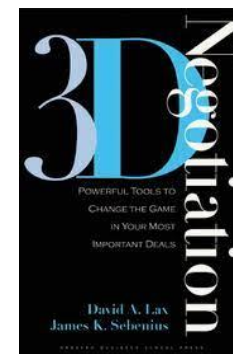
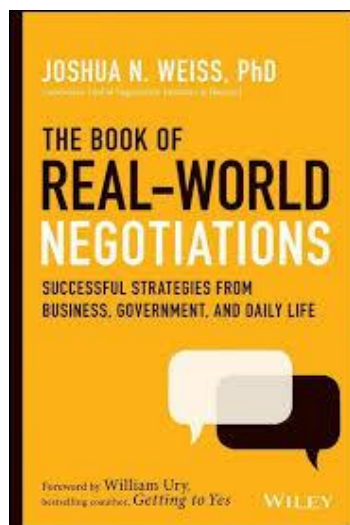

Samengevat

- De wereld verandert snel
- Er zit veel spanning in de samenleving
- De politiek wordt opportunistischer
- Met die spanning heeft geothermie al te maken, maar het wordt alleen maar erger
- Het is de kunst om die weerstand waardevol te maken
- Omgevingsgericht werken is geen kunstje van een paar mensen, maar een organisatiecompetentie
- En het vraagt om werken vanuit een visie en leiderschap om die competentie te ontwikkelen
- Zo bouwt de sector aan een gegunde toekomst.

Leestips

Gebruik MGA en SOM gedachtegoed

- Op het gedachtegoed van Strategisch OmgevingsManagement (SOM en bijbehorende modellen) is het auteursrecht van toepassing
- De door WesselinkVanZijst ontwikkelde modellen en bijbehorende sheets en andere hulpmiddelen mogen niet zonder toestemming van de auteur worden gebruikt buiten de gecontracteerde opdracht(en)
- De toepassing van het gedachtegoed is geen garantie voor succes. Het gedachtegoed biedt overzicht, inzicht en brengt en traint kennis en vaardigheden. Omstandigheden en feitelijk gedrag van de persoon die SOM toepast spelen een cruciale rol bij de effectiviteit van het gedachtegoed
- Wij zien MGA als het instrument en SOM als het gecomponeerde muziekstuk. Maar of het goed klinkt hangt óók af van de kwaliteit van de muzikant!

Dank voor uw aandacht!

WesselinkVanZijst
strategisch omgevingsmanagement

Experts in Mutual Gains

Dribergseweg 22

3708 JC Zeist

T 030 691 38 89

E info@wesselinkvanzijst.nl

W www.wesselinkvanzijst.nl

